

KEMAN VE JİMNASTİK BRANŞLARINDAKİ ORTAK ÖZELLİKLERE İLİŞKİN BİR ANALİZ ÇALIŞMASI

AN ANALYTICAL STUDY ON COMMON FEATURES IN VIOLIN AND GYMNASTICS BRANCHES

Lale HÜSEYNOVA HASANOVA

Gönderim Tarihi: 19.11.2021

Kabul Tarihi: 29.08.2022

Öz Abstract

Müzik, seslerden oluşan bir sanat dalıdır. Bu sesler aracılığıyla insanı etkisi altına alır, insana ilham verir, yönlendirir, düşündürür, dinlendirir ve sevindirir. Müziksiz hayat çok renksizdir. İnsanoğlu bunu yüzyıllar önce kavramış ve farklı türlerden oluşan çalgı aletleri icat etmiştir. Bu sebeptendir ki, müzik sesleri çeşitli tınılara sahip olan çalgılarda yaşamaktadır. Bu çalgılardan biri ve hatta birçok bilim insanının belirttiği gibi çalgı aletlerinin kraliçesi olan kemandır. Keman insanı derinden etkileyen bir enstrümandır. Araştırmada insana manevi kuvvet veren müzik ve fiziki enerji veren spor alanları üzerine karşılaştırmalı bir analiz çalışması yapılmıştır. Çalışmada birbirine iki zıt alanlar; keman ve artistik jimnastik branşları incelenmiştir. Araştırmada, her iki branşın gerek eğitime başlama yaşı açısından, gerek çalışma prensipleri açısından, gerekse de gelişim seviyesinin artırılabilirliği ve nihayet çocuklara faydaları açısından araştırılması amaçlanmıştır. Özellikle çalışmadaki amacımız keman ve jimnastik alanlarındaki bağlantıyı ortaya çıkarmak, her iki alandaki ortak noktaları tespit etmek, çocukların gelişimine olan etkilerini araştırmaktır.

Anahtar kelimeler: Müzik, Keman, Spor, Jimnastik, Gelişim

Music is a branch of art consisting of sounds. Through these sounds, it influences, inspires, directs, makes people think, relaxes and delights. Without music, life would be very colorless. Mankind realized this centuries ago and invented different kinds of musical instruments. For this reason, musical sounds live in instruments with various timbres. One of these instruments is the violin which is indicated as the king of the instruments by many scientists. Violin is an instrument that affects people deeply. In the research, a comparative analysis study was carried out on the fields of Music, which gives spiritual strength to people, and Sports, which gives physical energy. In the study, two opposite areas; violin and artistic gymnastics branches were examined..In the research, it was aimed to investigate both branches in terms of starting age of education, working principles, increasing the level of development and finally the benefits for children.. In particular, our aim in the study is to reveal the connection between the fields of Violin and Gymnastics, to identify the common points in both fields, and to investigate the effects on the development of children.

Keywords: Music, Violin, Sport, Gymnastics, Development.

- **Alıntılama:** Hüseyinova Hasanova L. (2022). Keman Ve Jimnastik Branşlarındaki Ortak Özelliklere İlişkin Bir Analiz Çalışması. Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi, 3(5), 1-19.
- **Sorumlu Yazar:** Prof. Dr. Lale Hüseyinova Hasanova, Kastamonu Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Müzikoloji Bölümü, lhuseynova@kastamonu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0980-3179.

Giriş

Müzik, hayatımızın ayrılmaz parçasıdır. Hayatımızın her anında, yaşadığımız her olayda müzik var olmuştur. Müzik, hayatın ritmidir. Müzikle yaşarız, müzikle nefes alırız. Müzik, bireyi hem zihinsel, hem ruhsal, hem de fiziksel olarak geliştirici özelliklere sahiptir. Bireyleri, özellikle çocukları küçük yaşlardan itibaren müziğe cezbetmek, teşvik etmek, yavaş yavaş müzik dünyasına sokmak, müzik aracılığıyla his ve duygularımızın, ruh halimizin iletmemizin mümkün olduğunu anlatmak, müzik sesleri, ritimleri arasındaki farklılıkları öğretmek, yaratıcı bir atmosferde, insanîyetli bir atmosferde yetiştirmek, müzikal yaratma becerilerinin kazanılmasına yardımcı olmak, bilgi, beceri ve yetenek karmaşasının oluşumunu sağlamak gerekmektedir.

Müzik, bir sanat alanı olmasına rağmen hayatımızda var olan birçok alanlarla bağlantı içerisindedir. Edebiyat, resim, mimarlık vb. bilim dalları ile müzik yakından irtibat halindedir. Müzik, tüm güzel sanatların ve tüm bilim alanlarının topyekunudur. Müziğin gücü çok büyüktür ve ondan önceki tüm alanların, eğilimlerin ve yönlerin içinde birleşmesi en üstün olmasını kanıtlamaktadır. Bir sanat alanı olmasına rağmen müzik, dakik bir bilim alanıdır.

Her şeyin bir başlangıcı olduğu gibi müzikte de her şey Antik Çağ'dan başlamıştır. Bu başlangıç temelini Antik Yunanda Olympos dağından almıştır. Sanat yarışmaları, müzik festivalleri, spor yarışmaları düzenlenen Olympos'ta tam olarak müzik ve spor vahdetinin ilk temeli atılmıştır. Orta Çağ'da öğretim dersleri yedi bağımsız sanat olarak biliniyordu. Bu disiplinler, Antik Çağ'da kullanılmış bilgi sisteminin kalıntılarından oluşan iki bölüme ayrılıyordu. Trivium (lat. üç yol), dilbilgisi, retorik ve diyalektik disiplinlerini, Quadrivium (lat. dört yol) ise aritmetik, geometri, astronomi ve müziği içinde barındırıyordu. Orta Çağ'da bu disiplinler dini bir nitelik taşıyor ve dini kitapları anlamak için kullanılıyordu (Ələsgərli; 2013, 180). Müzik - matematik ilişkisi bu açıdan büyük önem arz etmekte olup, iki alan arasında sağlam bir bağ oluşmuştur. İlk bakıldığında iki farklı alanlar olup, birbirinden ayrı tutulmaktadır. Matematik bir bilim alanıyken, müzik bir sanat alanıdır. Fakat bu iki alanı birleştiren önemli bir bağ vardır. Bu bağın kökeni çok uzaklara dayanmaktadır. Örneğin, notaların matematiksel formüllere dönüştürülebileceği yüzyıllarca bilinmektedir.

Ünlü Yunan filozof Pisagor, (MÖ 570 – MÖ 495) matematiksel formülü keşfederek matematik ve müzik arasında bir bağlantı kurmuş, ses perdesi ile tel uzunluğu arasında bir ilişki olduğunu bulmuştur. Kısaca Pisagor, müzikal aralıklar ile sayısal oranlar arasındaki uygunluğu ortaya koymuştur. İslam dünyasında "ebced yazısı" olarak adlandırılan müzik yazısında perdeler, Arap harflerinin sayısal değerlerinden yararlanılarak gösterilmiştir. Doğu dünyasının dev bilim insanı olan, Azerbaycan'ın büyük bestecisi ve müzikoloğu, sistemci okulun kurucusu Safiyeddin Urmevi'nin (Safiyeddin Abdülmümin bin Yusuf bin Fahir (1216–1294)) önerdiği sisteme göre müzik alfabetik rakamsal sıraya göre yazılmış olup, "ebced" sisteminin harfleri, seslerin yüksekliğini, sayılar ise uzunluklarını göstermektedir. Ayrıca, bu sistem asırlarca etkisini sürdürmüş ve hatta 20.yy Türk müzikologlarına kadar yaşatılmış ve yaşatılmaya devam etmektedir. Diğer bir Azerbaycanlı bilim insanı ve müzikolog Abdülkadir Meragi (Maragalı Abdülkadir (1360–1435) Azerbaycanlı besteci ve müzik bilgini, Türk musikisinin piri), Urmevi

teorisinin devamcısı olmuştur. Meragi, nağmelerini ve diğer müzik eserlerini S. Ürmevi'nin sistemiyle, yani "ebced" nota sistemiyle yazmıştır. Ürmevi döneminde bilim dili Arapçaydı. Ürmevi'nin bu nota yazısı Arap harflerinin ve matematiksel rakamların ilişkilendirilmesi esasında oluşmuştur (Hüseynova; 2015, 49). XIX. yüzyılın büyük bilim insanı, aynı zamanda astronom, matematikçi, kimyacı, tarihçi, müzik tarihçisi ve marangoz olan Mir Möhsün Nevvab'ın [Mir Möhsün Nevvab Garabaği (1833–1918) Azerbaycanlı şair, yazar, müzisyen, ressam, hattat, bilim adamı] "Vuzûhu'l Erkam" (1884) "Rakamların Açıklaması" adlı risalesinde muğamlarla ilgili rakamlar ve onların açıklaması verilmiştir (Nevvab; 1913).

Fransız müzikbilimci Alexandre Jean Albert Lavignac, (1846–1916) müzik ve matematik bilim dallarının yakın ilişki içerisinde olduğunu söylemiştir. Hatta müzik sanatını oluşturan tüm öğelerin matematikle bağlantılı olduğunu anlatarak, genel olarak bilim adamlarının, matematikçilerin, fizikçilerin, fizyologların bu nedenle tutkulu müzik sevdiklerinin altını çizmiştir (Lavignac; 1895, 65).

Müzik ve fizik sözcükleri, söylenişleri ve ses uyumları bakımından birbirine çok yaklaşıyor olsalar da, toplumun belleğinde yer etmiş temel özellikleri bakımından birbirine çok zıt şeylermiş gibi düşünülürler (Zeren; 1993, 1). Nicelik ve nitelik, nesnel ve öznel vb. zıtlıklara karşın, fizikle müzik arasında ortak yanlar bulunmaktadır. Zeren'e göre, Müziğin her safhası çok temelli bir şekilde sıkı sıkıya fiziğe bağlıdır. Müzik de fizik de, diğer bütün insan etkinlikleri gibi, daha önce yapılanlara ve edinilen bilgilere dayanarak gelişir. Müzik ile fizik arasındaki asıl ilişki, müzik olayındaki birçok bölgenin, bütünüyle fiziğin etki alanında bulunmasından doğar (Zeren; 1993,1–2).

Müzikle büyük bir bağlantısı olan diğer alan Tıp'tır. Hayatımızda en önemli alanlardan olan Tıp durmadan gelişmekte ve yeni yeni buluşlarıyla ilerlemektedir. Bu buluşların içerisinde yüzyıllarca önce ortaya çıkan müzikle tıbbi tedaviler de yer almaktadır. Bu tarihsel buluş bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Tarihi eski çağlara dayanan müzik - tıp arasındaki ilişkilere dair onlarca, yüzlerce yazılar, çalışmalar, kitaplar bilim insanları tarafından yazılmış, birçok hastalıkların tedavisinde müziğin kullanımına oldukça geniş bir yer verilmiştir. Özellikle, muğamların insan üzerindeki etkilerinden söz eden Nizami'nin (1141–1209), Fuzuli'nin (1494–1556), Nevvab'ın vb. eserlerinde bu konuya açıklık getirilmiştir.

Müziğin sıkı bağlantısı olduğu alanlardan biri de Spor'dur. Müzik - spor ilişkisi sporun birkaç alanlarındaki bağlantısıyla dikkat çekmektedir. Örneğin, artistik buz pateni bu spor dallarından biridir. Bu spor dalı bireysel, çift ya da grup olarak buz üstünde dönüş, atlayış, kaldırış vb. hareketlerin yapıldığı bir olimpiyat sporudur. Bu spor dalı yarışmalarda müzik eşliğinde, yapılacak dansın ya da gösterinin konusuna uygun şekilde gerçekleştirilir. Bir başka spor dalı olan ritmik jimnastik de kendine özgü özellikleriyle seçilmektedir. Sporun temel dallarından olan jimnastikte müzikli genel ritim eğitimi önem taşımaktadır. Müzikle iç-içe olan bu spor dalı okul öncesi çocukların gelişimine büyük katkılar sağlamaktadır. Müzik zaten başlı başına çocukların zihinsel, ruhsal ve fiziksel gelişimini olumlu yönde etkileyen bir sanat dalıdır. Ələsgərli; bu anlayışa şöyle bir açıklama getirmiştir; "Eskiden dini törenlerle ilişkilendirilen Yunan müziği, giderek bağımsız bir sanat haline gelmiş ve eski Yunanlıların sosyal yaşamında

önemli bir rol oynamaya başlamıştı. Müzik, çocuk terbiye sistemine, jimnastik ve sanat yarışmalarına dahil edilmişti (Ələsgərli; 2013, 180)”.

Böylece müzik, hayatımızda var olan birçok bilim alanıyla sıkı bağlantı içerisindedir. Çünkü müzik, insanoğlunun hayatının ayrılmaz bir parçası olmaktadır. İnsanoğlu ise müzik seslerini çeşitli tınılara sahip olan çalgılarda yaşatmaktadır. Bu çalgılardan biri ve hatta birçok bilim insanının belirttiği gibi çalgı aletlerinin kraliçesi olan kemandır. Keman, insanı derinden etkileyen bir enstrümandır. Derinden etkilediğinden ziyade keman, bireylerin entelektüel yeteneklerinin gelişimi açısından büyük katkılar sağlamaktadır. Araştırmada insana manevi kuvvet veren müzik ve fiziki enerji veren spor alanları üzerine karşılaştırmalı bir analiz çalışması yapılmış, birbirine iki zıt alanlar; keman ve artistik jimnastik branşları incelenmiştir. Çalışmada, her iki branş gerek eğitime başlama yaşı açısından gerek çalışma prensipleri açısından gerekse de gelişim seviyesinin artırılı bilirliliği ve nihayet çocuklara faydaları açısından araştırılmıştır.

Araştırmada müzik- spor alanlarının çocukların gelişimine olan etkisinin ortaya çıkarılmasından ziyade hem keman hem de jimnastik branşlarındaki ortak noktalar tespit edilip incelenmiştir. Çalışmada keman ve jimnastik branşlarının ortak yönleri ele alınmış, bu yönler maddeler şeklinde sınıflandırılmış ve yorumlanmıştır. Araştırmaya bu branşlardaki derslerin içeriği, ders müfredatı vb. hususlar dahil edilmemiş, sadece iki branş arasındaki ortak yönlerin incelenmesi üzerine analiz yapılmıştır.

Amaç

Çalışmada Keman ve Jimnastik eğitimi üzerine karşılaştırmalı analizin yapılması hedeflenmiştir. Farklı alanlar olsalar bile, her ikisinde ortak özellikler görülmüştür. Biri sanatın bir dalı, diğeri bir sanat sporudur. Sonuçta her ikisinin sanatla bir bağlantısı, özellikle jimnastiğin müzikle önemli, ayrılmaz bir bağlantısı vardır. Bu çalışmanın amacı keman ve jimnastik branşlarındaki önemli hususları detaylı olarak açıklamak, bu alanlardaki okul öncesi eğitim ve yürütülen çalışma prensiplerini vb. öğeleri ortaya çıkarmaktır.

Önem

Bu çalışmada Keman ve Jimnastikteki okul öncesi eğitim üzerine görüşler ilk defa açıklanmıştır. Bu iki farklı, aynı zamanda ortak yönleri bulunan iki branşa ilişkin hususlar belirtilmiştir. Çalışma, her iki branşın çocukların zihinsel, ruhsal ve fiziksel gelişimlerine katkı sağlayıcı nitelikte olması yönünden önem taşımaktadır. Ayrıca, çalışma yeni fikirlerin ortaya konulması ve gelecek araştırmalara kaynak oluşturacak olması açısından önemlidir.

Sınırlılıklar

Bu araştırmada müzik ve spor alanlarındaki eğitime başlama süreçleri, çalışma prensipleri vb. ortak noktalara değinilmiş, çalışma sadece keman ve artistik jimnastikteki okul öncesi veya erken yaşta eğitimdeki temel davranışların, tekniklerin vb. incelenmesi ile sınırlandırılmıştır.

Yöntem

Çalışma, betimsel bir çalışma olup, literatür taraması ve alan araştırması verilerine dayanmaktadır.

Müzik ve Keman

Müzik, çevremizdeki sesler bütünüdür. Doğadaki sesler (yıldırım, su, rüzgar vb.) dışında insanoğlu yüzyıllar önce ses frekanslarını kavramış, ilk başta basit çalgı aletlerini icat etmiştir. Zamanla farklı tür çalgı aletleri ortaya çıkmış ve bu çalgılar ses tınlarına göre birbirinden ayrılmışlardır. Günümüze dek uzun zaman içinde büyük evrim geçiren çalgı aletlerinden olan keman, bu anlamda özel yere sahiptir.

Keman telli ve yaylı bir çalgı olarak çok renkli bir enstrümandır. Keman insanı çok derinden etkileyen bir çalgıdır. Keman, duygu ve hislerimizi, ruh hallerimizi ortaya çıkarır. Bizleri ruhen doyurur, canlandırır ve kuvvetlendirir. Fransız eğitimci, müzik teorisyeni ve besteci olan Albert Lavignac, kemana şu şekilde tanımlamaktadır; “Bu çalgı şüphesiz orkestranın kraliçesidir. Ne tını zenginliği ne yoğunluk çeşitliliği ne de artikülasyon hızı bakımından hiçbir enstrüman onunla karşılaştırılmaz”. Lavignac’a göre keman, insan sesiyle, seslerin mutlak perdesini sonsuza kadar değiştirebilmenin paha biçilmez avantajını ve organla (kilise orgu - *L.H*) onları süresiz olarak uzatma gücünü paylaşır. Keman, gerçekten şarkı söyler; aynı zamanda güler, ağlar ve çığlık atar; insan sesine eşit olacak şekilde sadece konuşmadan yoksundur ve sesinkinden çok daha büyük bir pusulası vardır (Lavignac; 1895, 128–130). Keman renkli bir enstrüman olduğu kadar çalınması da zordur. Aletin tutuşu, sol ve sağ ellerin konumlandırılması, ses tonu üretimi, entonasyon, teknik çalışmaları vb. kemanda aşamalı öğrenme süreçleridir. Bu süreçlerde aşamalı şekilde gerekli alıştırmalar, egzersizler, keman-jimnastiği denen hareketlerin yapılması önem arz etmektedir.

Keman Jimnastiği

Keman jimnastiği nedir? Spor dallarında olduğu gibi kemanda da hazırlık çalışmaları çok önemlidir. Bu çalışmalara veya alıştırmalara “keman jimnastiği” (Jacobsen; 1960) denilmektedir. Bunlar konsantrasyon egzersizleri, fiziksel egzersizler, sol ve sağ eller için jimnastik hareketlerini içeren çalışmalardır. Keman literatüründe bu tür çalışmalar kemancı eğitimciler tarafından yapılmış ve bu çalışmalar sayesinde keman eğitiminde büyük gelişim sağlanmıştır. Fransız kemancı ve pedagog Pierre Baillot, “L’art du Violon” çalışmasında (1835) keman ve yay tutuş şekli hakkında çok önemli açıklamalarda bulunmuştur. “İlk bölümünde teknik ve tarz gibi konuları kapsayan metotta Baillot, keman tutuş şeklinin en başlıca türünden; doğal tutuş şekline bahsetmektedir. Ayrıca, Baillot çalışmasında doğal tutuş dışında rahat bir duruş şeklinin de açıklamalarını vermiştir. Baillot, keman tuşesinde parmak esnekliğini ve konumlandırılmasını geliştiren açıklamalarda da bulunmuştur (Hüseynova; 2021, 177)”.

Kemanda sağ elin esnekliği de büyük önem taşımaktadır. Sağ elde ses üretimi ve kaliteli ses tekniklerine oldukça iyi hâkim olunması için esnekliğin önemi büyüktür. Kemancı ve keman öğretmeni olan Maxim Jacobsen’in “Keman Jimnastiği” isimli kitabı bu bakımdan önem taşımaktadır. Kitapta keman jimnastiğiyle ilgili önemli egzersizler yer almaktadır. Jacobsen’in bu kitabı ünlü kemancılar; Carl Flesch, Fritz Kreisler, Otakar Ševčík ve Walther Davisson gibi uzmanlar tarafından eğitim açısından ustaca çalışmalar olarak kabul edilmiştir (Jacobsen;

1960). Kitapta keman çalmaya bir ön hazırlık olarak ve ileri düzey öğrenciler için de fiziksel egzersizler yer almaktadır.

Görse1 1. Jacobsen M. Violin Gymnastics - Physical Exercises for the Violinist

Aşağıda Jacobsen'in kitabından üç farklı; 5, 6 ve 14 numaralı egzersizleri örneklendirilmiştir. Ayrıca jimnastik çalışmalar olarak da adlandırılan bu egzersizlerin yorumsal analizi de dikkate sunulmuştur. İlk önce, yazarın sol el parmak çalışmaları için "Reversed Motion" ("Ters Hareket") olarak adlandırdığı 5 numaralı çok geliştirici egzersizini inceleyelim. Jacobsen, önce birinci pozisyonda onaltılık notalardan oluşan egzersizleri 2. ve 1. parmaklarla, sonra 3. ve 2., devamında ise 4. ve 3. parmaklarla ilerleyen çalışmalar şeklinde sürdürmüş, daha sonra aynı egzersizi ikinci pozisyondan başlatmıştır. Parmak egzersizleri adından da görüldüğü gibi çalışmada tersten yürütülmektedir. Bu yöntem parmakların alışılmışın dışında ters yönde gelişimini sağlamaktadır. Özellikle, 1. ve 2. parmaklara göre daha zayıf kalan 3. ve 4. parmakların gelişimine etki göstermektedir. Ayrıca, egzersizde bütün parmaklar (sol elin 1.,2.,3.,4 parmakları) görevlendirilmiş, tuşe üzerinde tümünün aktif kullanımı gerçekleştirilmiştir. Egzersizin diğer varyantlarında Jacobsen, ritmik kalıbı değiştirmiş, egzersizleri noktalı sekizlik, noktalı onaltılık notalarla devam ettirmiştir. Noktalı sekizliğin icrasında ilk ses bir nevi "duraklatılarak" sol ve sağ eller arasındaki koordinasyon çalışmasına yardımcı olmaktadır. Yazar, farklı *legato* (it. "bağlı", ardışık notaların, aralarında hiçbir kopukluk olmaksızın bağlı çalması demektir) türleri, örneğin, 2 *legato*, 2 *legato* 2 ayrı, 3 *legato*, 4 *legato* vb. kullanarak bununla sağ elin gelişimine de katkı sağlamıştır. Ayrıca yazar farklı tekniklerle; *martellato* (it. "çekiçlenmiş", sağ el tekniğidir), *ben legato* gibi yay teknikleriyle icrayı da önermektedir. Yazarın 5 numaralı egzersizinin alt kısımda bu alıştırmalara nasıl çalışılacağına dair tavsiyeleri bulunmaktadır. Jacobsen, önce yayın topuk (alt) kısmında, daha sonra orta, en son ise uç kısmında çalışmayı sürdürmeyi tavsiye etmektedir.

6 numaralı egzersizde Jacobsen, aynı sesin iki tel arasındaki 1. ve 4. parmaklar arası icrasını otuz ikilik notalarla sergilemiştir. Yazar bu egzersizde çalım şeklini daha da zorlaştırmıştır. Çalışma iki tel (A-D, D-G) arasında yürütülmekte olup, sol ve sağ ellerin koordinasyonu önem taşımaktadır. Hem entonasyon açıdan (4. parmağın uzatılarak çalınacağını dikkate alacak olursak) hem legato tekniğiyle icra açısından hem de hız bakımından egzersizler zorluk çıkarmaktadır.

Diğer 14 numaralı egzersizde yazarın “Study in Chamber - Music Style” (“Oda Müziği Tarzında Eğitim”) isimli çalışması yer almaktadır. Bu egzersizlerde yazar genellikle çalım tarzına odaklanmış, oda müziği tarzında hazırlık çalışmalarına dair ipuçları vermiştir. Jacobsen, alıştırmayı yayın orta kısmında hafif (*leggiero*) icra etmeyi veya üzerindeki vurgu ve çizgileri uygulayarak çalmayı önermiştir.

7

No. 5 Umgekehrte Bewegung | Reversed motion | Mouvement inverse

Übungsmitt - How to practise - Manière de travailler

No. 6

Z. 11892b

Görsel 2. a) M. Jacobsen'in “Keman Jimnastiği” kitabından egzersiz örnekleri.

13

No. 14 Studie im kammermusikaltischen Stil | Study in Chamber-music style | Etude dans le style de musique de chambre

Andante

Z. 11892b

Görsel 2. b) M. Jacobsen'in "Keman Jimnastiği" kitabından egzersiz örnekleri.

Okul Öncesi Eğitim

"Kemana erken yaşta başlamak oldukça önemlidir. Genellikle çocukların 0–6 yaş arası dönemi en aktif dönem sayılır. Bu yaşlarda çocuk bir "sünger"dir. Etrafında her ne varsa onun dikkatini çeker, gördüklerini, duyduklarını içine alır ve başarılı olur. Aynı zamanda o yaşlarda aldığı eğitim ileride çocuğun başarılarını büyük bir ölçüde etkiler. O yüzden bu dönemde çocukların verimli ve kaliteli eğitim almaları sağlanmalıdır. Erken eğitimin başka olumlu nedenleri de vardır. Mesela küçük yaşlardan keman eğitimi almak, keman çalmaya başlamak daha verimli, daha etkili sonuçlara ulaştırmaktır (Hüseynova; 2015, 363)".

XX. yüzyılın ünlü keman virtüözü Yehudi Menuhin, henüz üç yaşındayken kendisine hediye edilen bir kemanı çalmakta gösterdiği ustalıkla, müzik derslerine dört yaşında başlamıştır. İdeal olarak, keman çalmayı öğrenmenin üç ya da dört yaşında başlaması gerektiğinin altını çizen Menuhin, bu konuda 1971 yılına ait İngilizce yayınlanan kitabında önemli açıklamalarda

bulunmuştur. Bu kitap 2009 yılında Rusçaya çevrilerek daha geniş okuyucu kitlesine ulaştırılmıştır. Kemancı kitabında şu açıklamalarda bulunmuştur: “Üç veya dört yaşında kemana başlanması noktasında çocuk yavru bir kuş gibi öğrenir. Sekiz ve dokuz yaşında, çocuk teknik analizi ve açıklamaları oldukça iyi anlar (Менухин; 2009, 10)”.

Pedagog ve uzmanların erken eğitim veya okul öncesi eğitim hakkında görüşleri, sundukları çalışmaları, yürüttüğü dersleri ve projeleri doğrultusunda eğitimde büyük gelişmeler yaşanmıştır. Keman sanatı tarihinin gelmiş geçmiş birçok virtüözleri erken yaşlarda aleti çalmaya başlayarak üstün başarılarla imza atmışlardır. XIX-XX. yüzyılların dünyaca ünlü keman virtüözlerinden olan Pablo de Sarasate 5 yaşında, Fritz Kreisler 4 yaşında, XX. yüzyılın ünlü virtüözü David Oistrakh 5 yaşında ve birçok virtüöz kemancılar erken yaşta keman çalmaya başlamışlardır. Okul öncesi eğitim bu kemancıların oldukça hızlı bir şekilde büyük başarı elde edebilmelerine, konser etkinliklerine erken başlamalarına izin vermiştir.

Belirtildiği gibi erken keman eğitimi çocuklara birçok olumlu olanak ve katkılar sağlamaktadır. Bu olanaklar çocuklara aletle erken yaşlarda tanışma, alete erken yaşlarda hakim olma, sahne tecrübesi edinme, sahnede özgüven kazanma, sadece sınıf odasıyla yetinmeyip, küçük ve büyük salonlarda geniş kitle karşısında performans sergileme, daha üstün seviyeli eser repertuarına sahip olma, piyano ve orkestra eşliğinde solo performans sergileme gibi fırsatlar sunmakta ve nihayetinde çocukları ulusal ve uluslararası müzik yarışmalarında, festivallerde yer almaya ve bu yolda profesyonel sanatçı olarak yetiştirilmelere kadar götürmektedir. Bunların yanı sıra okul öncesi eğitim diğer disiplinlere de olumlu etki ederek gelişmeler sağlamaktadır.

Çalışmada okul öncesi keman eğitimi ve bu eğitimin ilerideki akademik başarıları üzerine bir inceleme yapılmıştır. Bu inceleme için iki çocuk baz alınmış, istatistikler doğrultusunda (2010–2015 yılları arası) inceleme iki aşamaya ayrılmıştır. Birinci aşamada öğrenci orkestrası eşliğinde küçük yaş grubu bu çocukların solo konseri örneklendirilmiştir (Görsel 3a, Görsel 3b). İlk olarak şunu söylemek gerekir ki, bu düzeyde etkinlikte yer almak için çocuğun çalgı konusunda belirli bir seviyeye ulaşması gerekmektedir. Bunların içerisinde alette sol ve sağ ellere hakim olma, entonasyon, ritim duygusuna sahip olma vb. özellikler yer almaktadır. Öğrenci orkestrası eşliğinde yapılan etkinlik küçük yaş grubu çocuklar için geliştirici olanaklar sunmuş olup, çocuklara orkestra eşliğinde performans sergileme, toplu çalmada ses bütünlüğü elde edebilme, müziksel yorumlama, entonasyonun bozulmamasına dikkat edebilme, tüm çalgılarla beraber çalma disiplini oluşumunu sağlamıştır.

Çalışmada örneklendirilen her iki çocuk keman çalmaya erken yaşlarda başlamış, bireysel performans açısından değerlendirildiğinde her ikisinin çalgı konusunda kısa sürede hızla ilerledikleri görülmüştür. Her ikisi düzenli ve tertipli çalışmalarla belirli bir seviyeye yükselmiş, küçük ve büyük sahnelerde yer almış, dolayısıyla olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Elde ettikleri başarılı sonuçların yanında bu çocuklar kendilerini sadece müzik alanında; keman eğitiminde değil, aynı zamanda diğer disiplinlerde de denemiş ve kanıtlamışlardır. Öyle ki, Görsel 3a ve Görsel 3b’deki küçük çocukların keman çalma yanında satranç, kik boks, basketbol ve resim yarışmalarında birinciliklerinin de bulunduğu bilgileri alınmıştır (bu bilgilere yazarın şahsi

arşivinden ulaşılmıştır). Paralel olarak satranç, kik boks, basketbol ve resim çalışmalarını yürüten bu çocuklar, 2010 yılında gerçekleştirilen konser programında (Görsel 3a, Görsel 3b) dünya müzik tarihinin ünlü bestecilerinden Georg Friedrich Haendel “Gavot and Variations”, Friedrich Scholz “Perpetuum Mobile” eserlerini seslendirmişlerdir. “Perpetuum Mobile” vb. eserler virtüöz karakterli parçalardır. Bu tür eser çalışmasına başlamadan önce öğrencinin keman çalma konusunda temel becerilere (ses kalite, yay teknikleri becerileri vb.) sahip olması gerekmektedir. Öğrencide sanatsal düşüncenin gelişimi, teknik becerilerinin oluşumu bir bütün olarak gerçekleştirilmelidir. Başlangıç derslerden sol ve sağ el teknikleri üzerinde çalışmak, parmak netliği, yeterince akıcılık, mükemmel tonlama ve ses kalitesi elde etmek gerekmektedir. Çalışma sırasında teknik zorlukların üstesinden gelmek, daha iyi bir “*Detache*” (temel yay tekniği), “*Sautille*” (zıplatma tekniği) yay tekniklerini geliştirmek, tonlama, tını (ses rengi), ifade bütünlüğü, dinamik işaretler, *vibrato*, artikülasyon uygulanması gibi hedeflere ulaşılmalıdır.

Görsel 3.a) Erken Keman Eğitimine Dair Örneklandırma, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Öğrenci Oda Orkestrası Eşliğinde “23 Nisan” Konseri, Tokat 2010.

Görsel 3. b) Erken Keman Eğitimine Dair Örneklandırma, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Öğrenci Oda Orkestrası Eşliğinde “23 Nisan” Konseri. Tokat 2010.

Küçük yaş grubu ile çalışmada çocuğun ve öğretmenin karşılıklı anlayışı, güvene dayalı bir ilişkisinin önemli bir rolü vardır. Tüm bu davranışlar öğrencinin başarısına, müzikal gelişimine katkı sağlamakta olup, ileriki gelişim dönemleri üzerinde önemli etkilerini bırakmaktadır.

İncelemenin ikinci aşamasında örnek iki çocuğun 5 sene sonraki akademik başarılarına dair durumu mercek altına alınmıştır. Bu süreç içerisinde çocukların eğitiminde önemli derecede artış olduğu gözlemlenmiş, üstün başarıya ulaşarak bu çocuklar müzik eğitimini daha profesyonel seviyeye taşımışlardır. Sürdürülen derslerin yanı sıra her iki çocuk çeşitli sahnelerde yer alarak solo performanslarını devam ettirmişlerdir. Görsel 4’de, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (MAKÜ) tarafından 19–22 Mart 2015 tarihleri arasında düzenlenen “IV. Genç Yetenekler Klasik Müzik Festivali”nde çocukların piyano eşliğinde icra ettikleri solo performansları örneklendirilmiştir. Bu tür festivaller katılımcılara büyük fırsatlar sunmakta olup, sanatsal gelişimlerine katkı sağlamaktadır. Çocukların performansları incelendiğinde beş sene zaman dilimindeki gelişimin yanında çocuklardan birinin farklı bir yol izlediği de

görülmüştür. Keman yanında ikinci bir çalgı aletine başlayan çocuk adı geçen festivalde trompet enstrümanı ile icra sergileyerek kendini bu enstrümanda da kanıtlamıştır. Görüldüğü gibi yürütülen müzik eğitimi çocuğun ikinci bir enstrümana başlamasına engel olmamış aksine olumlu etki göstererek bu yolda başarılarına ulaşmasını sağlamıştır. Bu arada her iki çocuğun bu süreçlerde spor ve sanatsal eğitimlerine devam ettiklerinin de altını çizmek gerekmektedir. Şüphesiz yetenek, sıkı çalışma ve disiplin sayesinde başarılar elde edilebilmektedir. Bu yüzden gerek müzik gerekse de spor alanlarında çocukların gelişimini sağlamak için yöntemli ve düzenli şekilde çalışmaların yürütülmesi gerekmektedir.

Görsel 4. "IV. Genç Yetenekler Klasik Müzik Festivali", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur 2015.

Keman ve Jimnastik Arasındaki Bağlantı

Keman ve jimnastik birbirinden farklı alanlar olsa da onları birbirine yaklaştıran birçok unsurlar bulunmaktadır. Ritmik jimnastiğin müzik eşliğinde yapılması sebebiyle sanatla bağlantısının olduğu kaçınılmazdır. Diğer taraftan ritmik jimnastik eğitimi keman eğitimindeki birçok ortak yöntem ve teknikleri içinde barındırmaktadır. Jimnastik, esneklik gerektiren bir spor dalıdır. Kemanda da esneklik önemli bir faktördür. Keman çalmaya küçük yaşlardan başlamanın önemli olması kadar jimnastiğe de erken yaşta başlamak çok önemlidir. Her iki alanın temel eğitim amaçları benzerlik göstermektedir. Adı geçen alanların temel eğitim yaş aralığı 3–6 yaş arasında değişmektedir. Özer'e göre, eklemlerin bükülebildiği hiçbir spor branşı jimnastikteki kadar önem taşımamaktadır. "Cimnastik göze hitap eden estetik bir sanat sporudur. İdeal bir cimnastikçi kartal ve spagat formlarını net olarak yapabilen cimnastikçidir" (Özer;1983, 28–29). "Ritmik cimnastikte vücut hareketleriyle ona eşlik eden müziğin uyumu önemlidir. Sporcunun sıçrayışları, dengeleri, pivotları ve alet oyunlarını birleştirmesi yeterli değildir. Bu kompozisyonu müzik ile birlikte sunması da gerekmektedir. Bir cimnastikcinin müzik seçimi çok önemli bir rol oynamaktadır. Rus cimnastikçi Alina Kabaeva seri müziği nasıl seçtiğinin sorulması üzerine şunları söylemiştir: "Eğer müziği beğenmezseniz, yeterli konsantrasyona ve performansa ulaşamazsınız" (Çelebi; 2000, 11). Müzik seçimi dışında eğitimde kullanılacak aletlere de özen gösterilmesi öğrencinin ilgi ve sorumluluğunu ortaya koymaktadır. Özer'e göre "Cimnastikçi alete kendinden bir parça gibi bakmalıdır. Virtiyöz kemancı kemanının bakımını özenle yapar, şampiyon cimnastikçi de aletin bakımını yapmalıdır" (Özer; 1983, 50). Eğitimdeki ortak yönler nedeniyle çocukların her iki alanı beraber sürdürmesi mümkün olup, hayatlarında olumlu sonuçlara yol açmaktadır. Çocuklar her iki branşta başarı gösterebilirler.

Bu alanlardan hiçbiri diğerini olumsuz şekilde etkilemez, aksine fiziksel, zihinsel ve ruhsal gelişimlerini arttırır, erken yaşta olgunlaşmalarını sağlar, özgüven kazandırır, ayrıca okuldaki diğer derslerde de başarılı olmalarını büyük ölçüde etkiler. Günümüzde buna prototip olacak ve bunu kanıtlayacak onlarca örnekler bulunmaktadır. Hatta sadece bu iki branşı değil, daha fazla alanlarda kendini geliştirmiş, kanıtlamış ve beklenenden de daha fazla olumlu sonuçlara ulaşılmış örnekler gösterilebilir. Hakkında bahsedilecek olan bir başka örnekte çocuk olağanüstü bir kemancı olup, aynı zamanda kendini işine adanmış bir jimnastikçidir (URL 2). 3 yaşından itibaren müzik eğitimine başlayan çocuk rahat bir şekilde artistik jimnastik yapmaya başlamış, 6 yaşına geldiğinde Konservatuarda kendini tamamen kemana adanmış ve keman öğrencisi olarak eğitimini sürdürmüştür. 7 yaşına geldiğinde ise eğlence düzeyinde ritmik jimnastik yapmaya başlayan bu öğrenci 1. ve 2. seviyeyi bitirerek altın sertifikasını almış ve çok hızlı bir şekilde akademik seviyeye yükselmiştir. Haftanın 6 günü (26 saat) antrenman yapmasını gerektiren, aynı zamanda ulusal ve uluslararası yarışmalara katılmasına izin veren bir akademik programa kaydolmuştur. Aynı zamanda olağanüstü bir kemancı olup, çeşitli ödüller kazanmıştır. İki yıl üst üste Müzik Yarışmasında 2.lik ödülünü kazanmıştır. Örneklendirilen çocuk her iki alanda sadece eğlence düzeyinde bir eğitim almamış, aynı zamanda kendini her iki alanda kanıtlamış ve üstün başarılarla ulaşmıştır. Aşağıdaki resimler (Görsel 5) bahsi geçen kız öğrenciye ait olup, onun hem jimnastik hem de keman üzerine elde ettiği başarıları söylenenleri bir daha kanıtlamaktadır.

Görsel 5: Kendini her iki alanda kanıtlamış öğrenci, Keman ve Jimnastik eğitimi üzerine örneklendirme

Okul öncesi eğitimde dikkat edilmesi gereken başka vacip öğeler de bulunmaktadır. Temel eğitimde amaç sadece erken yaşlardan başlanma olmamalıdır. Kemancılara yetenekleri doğrultusunda durumlarını geliştirecek ortamlar da sağlanmalıdır. Onlara etkinlik, sahne gibi aktivitelerde yer alma gibi yeteneklerini geliştirebilecekleri imkanlar verilmelidir. Keman öğrencilerinin birbirilerini dinlemek, derslere sınıf arkadaşlarını, misafirleri vb. davet etmek, değişik salonlarda prova yapmak, etkinliklere gitmek, canlı konserler izlemek gibi ortamlar oluşturulmalıdır. Aynı şekilde jimnastikçiler için salona sporcu izlemesi için arkadaş çevresini toplamak, değişik salonlarda antrenman yapmak, yüksek ses çıkarmak, jimnastikçiyi serisine odaklanması konusunda desteklemek gibi uygulamalar yapılmalıdır. Jimnastikçi bunu antrenmanlarda, kemancı ise provalarda çalışıp uyguladığı zaman etkinlik ve yarışmalarda hazırlıklı ve başarılı olacaktır. Müzikle bağlantısı olan ritmik jimnastik ve keman eğitimi arasındaki karşılaştırmaların çalışmada yapılması bu açıdan önemli olup, araştırma konusunu oluşturmaktadır. Bir taraftan her iki alanın çalışma prensipleri, hazırlık çalışmaları, egzersizleri,

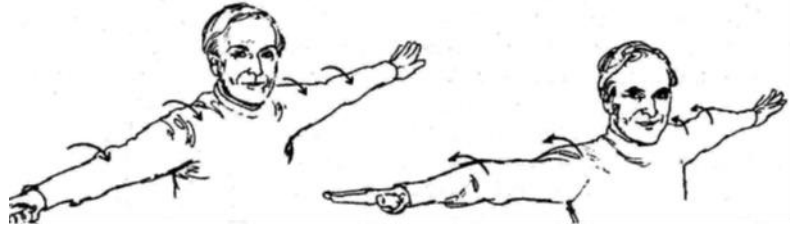
diğer taraftan yöntem ve öğretim teknikleri ortak noktaların olduğunu kanıtlayarak bu araştırmanın yapılmasına yol açmıştır.

Fiziksel Egzersizler

Başarılı deneyime dayalı kitabında ünlü kemancı virtüöz Yehudi Menuhin, tavsiye ve önerilerini sunmaktadır. Menuhin'in yaklaşımı birkaç aşamadan oluşmaktadır. İlk olarak, kemancı metotta parmakların ve ekstremitelerin her yöndeki eforunun analizinden ve egzersizlerinden, devamında esneme egzersizleri, temel ve hazırlık pozlarından bahsetmektedir. Bu pozlardan biri "Müslümanın secde hareketi" pozudur (Görsel 6a). Bu poz vücudun sıkıştırılmış bir yay gibi hareket etmeye hazır olduğunu gösteren egzersizdir (Menuhin; 2009, 16). Menuhin, tüm vücudun her bir kas grubunun içten dışa doğru gerildiğinin hissedildiğini yazmaktadır. Diğer egzersizde kemancı kolların yanlara doğru uzatıp, dirsek eklemlerinde döndürülmesini tavsiye etmektedir (Resim 6b). Menuhin, yoga üzerine çalışmalar yaptığı için kemancı tarafından geliştirilen ilkeler yogaya dayanmaktadır. Çalışmasında ayrıca kemancının birkaç yoga egzersizleri de yer almaktadır. Bu arada araştırmamızdaki görsellere Y. Menuhin'in "Скрипка Шесть Уроков с Иегуди Менухиным" (2009) kitabından ulaşılmıştır.

Görsel 6. a) Secde hareketi

Görsel 6. b) Kol hareketleri

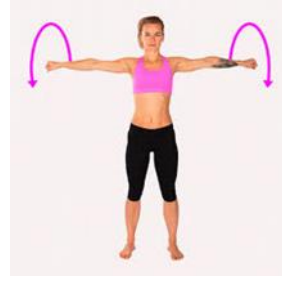
Fiziksel egzersizlerin uygulaması Stepacheva'nın çalışmasında da incelenmiştir. Fiziksel egzersizler kas kuvveti, dayanıklılığı ve esnekliği olumlu şekilde etkilemektedir. İlk derslerden itibaren çocuklarda kas özgürlüğü duygusu geliştirmek gerekmektedir. Stepacheva'ya göre, bunun için keman jimnastiği uygulanabilir. Kafa egzersizleri - "Evet", "Hayır" kafayı yukarı, aşağı, sola, sağa taraf çevir; omuzlar için egzersizler - "Şaşıрма" omuzları kulaklara kadar kaldır, geri al ve bırak, eller için egzersizler - sol ve sağ elleri kullanarak "Daireler" çiz vb. jimnastik hareketler yapılabilir (Степачёва; 2016, 11). Bu egzersizler rahatlama hareketleri olup, bunların mutlaka ders bitiminde çocuklara yaptırılması gerekmektedir.

Görsel 7. Kafa egzersizleri - “Evet”, “Hayır”, “Aşağı”, “Yukarı” vb.

Görsel 8. a) Omuz egzersizleri - “Şaşıрма”

Görsel 8. b) Kol çemberleri egzersizi

Keman jimnastiği keman eğitiminde her zaman gerekli olduğu kadar sporun bir dalı olan ritmik jimnastikte de antrenmanlar o kadar önemlidir. Bir jimnastikçinin fiziksel yapısını düzeltme, güçlendirme ve geliştirme amacıyla düzenli hareketlere çalışması mutlak şartlardandır. Aynı zamanda bir kemancının da duruşu, alet tutuşu, ellerin konumlandırılması için yapılan hazırlık çalışmaları ve alıştırmaların tümü onun gelecekte profesyonel bir kemancı olarak şekillendirilmesinde önem taşımaktadır. “Çocuğun cimnastik gibi temel beden gelişimini düzenleyen bir sporu yapması, ilerleyen yaşlarda diğer spor dallarına yönelmesi halinde de önemli faydalar sağlayacaktır. Cimnastikte şampiyon olmak, ödül kazanmış bir sanatçı olmak gibidir (Özer,1983: 47) ”.

Her İki Branş Eğitimindeki Ortak Yanlar

Tablo 1

Keman ve Jimnastik Eğitimdeki Ortak Noktalar

Keman Eğitimi	Jimnastik Eğitimi
Erken yaşta eğitime başlama	Okul öncesi küçük yaşta eğitime başlama
Sahne tecrübesi kazanımı	Yarışma tecrübesi kazanımı
Erken eğitime başlayarak yetişkin yaşlarda belli seviyeye ulaşım sağlanması	Erken eğitime başlayarak yetişkin yaşlarda belli seviyeye ulaşım sağlanması
Esneklik kazanma	Esneklik kazanma
6 ve üstü yaşlarda esnekliğin maksimum düzeyde geliştirilip üstün düzeye ulaştırılması	6–13 yaşları arasında maksimum düzeyde esneklik geliştirme, elit düzeye ulaşılma
Duyu organları gelişimi ve ritim duygusu kazanımı	Duyu organları gelişimi ve ritim duygusu kazanımı
Isınma hareketlerinin yapılması (kemanda parmak açma çalışmaları, alıştırımlar, keman jimnastiği vb.)	Isınma hareketlerinin yapılması (gerdirme, koşu, yürüyüş, sıçrama, vücut egzersizleri vb.)
Rahatlama Hareketleri	Rahatlama Hareketleri
Psikomotor beceriler gelişimi	Motorik özellikler yönünden en iyi düzeyde gelişim
Dikkat, Koordinasyon gelişimi	Dikkat, Koordinasyon gelişimi
Disiplinli, düzenli ve planlı çalışma	Disiplinli, düzenli ve planlı çalışma
Sosyalleşme	Sosyalleşme
Vücut esnekliklerinin gelişimleri daha çabuk olacağından, profesyonel yorumcu olarak yetiştirilebilir, konser ve yarışmalarda başarılı olabilirler.	Vücut esnekliklerinin gelişimleri daha çabuk olacağından, profesyonel sporcu olarak yetiştirilebilir ve yarışmalarda başarılı olabilirler.

Yukarıdaki tabloda Keman ve Jimnastik eğitiminin çocuklara ne gibi avantajlar sağladığı dikkate sunulmuş ve sınıflandırılmıştır. Şimdi bu maddelerden bazılarını açıklayalım ve bazı önemli hususlara değinelim.

Psikomotor Beceriler

Her iki alanda eğitim sürecinde el hareketlerinin organizasyonu gerçekleşmekte, kemanda çalgıya, jimnastikte aletlere uygun uyum becerileri oluşturulmakta, psikomotor beceriler geliştirilmektedir. Bilindiği üzere, psikomotor duyu organları, zihin ve kasların birlikte çalışması ile ortaya çıkmaktadır.

Isınma Hareketleri

Fiziksel ve zihinsel egzersizler yapılması gereken ısınma hareketleridir. Kemancının vücudunun derse ve provaya, jimnastikçinin vücudunun çalışmaya ve antrenmana bir bütün olarak hazırlanmasıdır. Isınma hareketlerinin yarışma veya etkinlik vb. öncesinde gereken performansı gerçekleştirebilmek için yapılması mutlaka gerekmektedir. Jimnastik antrenmanlarında ısınma yapılmasının büyük önemi vardır. Isınmanın kas ısısında artış meydana getirdiği ve sinir iletim hızını arttırdığı bilinmektedir. Bu durum sporcunun hareketi daha iyi yapabilmesini kolaylaştırmakta ve reaksiyon süresi içinde bulunan komponentlerde zamansal kısalma sağlamaktadır (Çoknaz; 2010). Bir keman öğrencisinin de mutlaka yapılması gereken “müzik antrenmanı” bulunmakta, bunlar parmak açma vb. ısınma hareketlerinden

oluşmaktadır. Bu hareketler ders, sınav, etkinlik vb. öncesi yapılması gereken çok önemli uygulamalar olup, öğrencinin başarısını da büyük ölçüde etkilemektedir.

Rahatlama Hareketleri

Jimnastik antrenmanının sonunda çalışma grubunun yapması gereken özel hususlar vardır. Çalışma sonunda (omurga ve eklemlerin rahatlama için) esnetmeler, örneğin, bara asılarak serbest sallantılar mutlaka yaptırılmalıdır. Aynı husus keman rahatlama hareketleri için de geçerlidir. Ders bitişinde mutlaka eklemlerin, bel kemiğinin rahatlatılması gerekmektedir. Bunun için bazı el, kol vb. hareketlerin gerçekleştirilmesi öğrencilerin yararına olacaktır. Eğer jimnastikte esnetmeler için koşu, sıçrama vb. hareketlerin yapılması gerekiyorsa, keman çalışmalarının sonunda da mutlaka yerinde zıplama, sıçrama, ellerle daireler çizme, omuz rahatlatma hareketleri vb. işlemlerin yapılması önem arz etmektedir.

Gelişim Seviyesinin Artırılabilirliği

Mülazımoğlu'na göre, okul öncesi dönem, hareket becerisine en olumlu ve kalıcı katkıların yapılabileceği bir dönemdir. Bu dönem tüm yaşama yön verebilecek gelişim aşamalarını kapsar. Duyarlı yaş devrelerinde uygun eğitim programlarının çocuğun gelişimini hızlandırdığı bilinmektedir (Mülazımoğlu; 2006). Genellikle, okul öncesi dönemde çocuklarla yapılan çalışmalar (aktiviteler), örneğin, satranç, matematik, müzik, spor, resim vb. aktiviteler bireyin beyin gelişiminde büyük rol oynamaktadır. Bu gelişimin sağlanması için de okul öncesi dönem temel alınmalıdır.

Bir spor dalı olarak kabul edilen satranç aslında bir sanat dalıdır. Satranç oyuncularına göre satranç, sanatsal bir yaratımdır, bir çeşit sanattır. Ünlü Rus satranççı Alekhine (Aleksandr Aleksandroviç Alekhine (1892–1946)); 1927–1935 ve 1937–1946 yılları arası Dünya satranç şampiyonu), satranç hakkında “Benim için satranç bir oyun değil, bir sanattır ve her üstün yetenekli satranç oyuncusu kendini bir sanatçı olarak görmelidir” demiştir (Майзелис; 1960, 352). Ünlü Rus bestecileri Shostakovich ve Prokofiev aynı zamanda çok yetenekli satranç oyuncularındı. Sadece bununla yetinmeyip Dünya satranç şampiyonlarıyla da yarışmışlardı. Bu yüzden onların müzikleri biçim doğruluğuna, yapısal orantılara sahiptir.

Biyoloji, sinirbilim ve psikodilbilim alanları uzmanı Rus bilim adamı Tatyana Chernigovskaya, dijital dünyadaki birey hakkında verdiği bir konferansta müzik çalmanın ne kadar önemli olduğunu hatırlatarak mühim açıklamalarda bulunmuştur; “Çok az insan biliyor, ama Albert Einstein kemanı çılgın bir inatla çalmıştır. Beyin yarım küreleri bir sinir lifi demeti ile - kabaca ifade etmek gerekirse *korpus kallozum* - bir köprü ile birbirine bağlı olmaktadır. Yani Einstein'ın köprüsü büyük olup, müziğin bu korpus kallozumun genişlemesine katkıda bulunduğu kabul edilmektedir (Кинтушева; 2019)”. Latince “sert cisim” anlamına gelen korpus kallosum, beyinde bulunan bir yapıdır. Serebral korteks loblarını, sol ve sağ yarıküreler olarak ikiye bölen, kalın bir sinir lifleri bantıdır; hatta tüm sinir sistemindeki en kalın banttır. Yani iki yarıküre arasında iletişimi sağlamak üzere, beyin sağ ve sol yanlarını bağlar. Korpus kallosum, hareketsel, duyuşsal ve bilişsel bilgiyi, yarıküreler arasında aktarır. Bu arada Einstein kemana altı yaşından itibaren başlamış, iyi bir kemancı olarak yetişmişti. Einstein, özellikle Mozart,

Beethoven sonatlarını icra etmekten zevk almıştır. Foster'e göre, hevesli ve yetenekli bir kemancı olarak müzik, Einstein'ın yaşam boyu süren tutkularından biri olmuştur. Müzik, Einstein için sadece bir rahatlama değil, aynı zamanda çalışmalarında da ona yardımcı olmuştur (Foster; 2005).

Keman ve jimnastik branşlarına çok erken, küçük yaşlarda başlaması bu yüzden önerilmektedir. Genellikle, çocukların 3-5 yaş itibarıyla jimnastik eğitime başlaması gerekmektedir. Başlangıç derslerden itibaren yetenek ve performanslarına göre çocuklar artık profesyonel şekilde çalışmalarını devam ettirebilir. Üstün başarı gösteren çocuklar yarışmalara katılarak yüksek düzeye ulaşabilir. Bu yarışmalara çocuklar ferdi veya takım halinde katılabilir. Kemancılar da aynı şekilde çok küçük yaşlardan itibaren eğitime başlayıp, yetenek ve performanslarına göre çalışmalarını sürdürebilir. Yüksek performans sahipleri resital, festival ve keman yarışmalarında görev alabilir. Keman öğrencileri de ferdi veya küçük topluluklar, düolar, triolar ve orkestralar halinde katılarak performanslarını sergileyebilir.

Teknik Özelliklerin Kazanılmasına İlişkin Öğretim Metotları

Her iki alanda teknik hazırlıklar gerektiren öğretim metotlarının kullanılması mutlaka gerekmektedir. Haftalık yürütülen dersler boyunca gerek jimnastik için gerekse de keman için teknik özelliklerin kazanılmasına ilişkin öğretim metotları belirlenmeli ve buna göre çalışmalar yürütülmelidir. Jimnastikte çocukların üstün başarı gösterebilmesi için öncelikle okul öncesinden eğitime başlanmalı ve teknik özelliklerin kazanılmasına dair lokomotor ve nesne kontrol becerilerini geliştirici jimnastik metotları üzerinde çalışılmalıdır. Keman eğitiminde de kuvvet, maharet, hız gerektiren sol elde parmak hızlandırmaları, sağ elde yay tekniklerine ilişkin çalışmalar üzerinde durulmalıdır.

Çocuklara Faydaları

Her iki alanda esneklik kazanabilme, sosyalleşebilme, diğer çocuklarla kıyaslandığında daha aktif ve başarılı olabilme vb. faydalar görülmektedir. Her iki branş çocuklarda özellikle okul öncesi dönemde özgüven kazanmayı, erken yaşta olgunlaşmayı, paylaşmayı, araç ve gereç kullanımını öğrenmeği sağlamaktadır.

Çocuklar her iki branşta başarı gösterebilir. Bir alan diğerini hiçbir şekilde olumsuz etkilemez, aksine fiziksel, zihinsel, ruhsal gelişimlerini artırır, erken yaşta olgunlaşmayı sağlar, özgüven kazandırır, sosyalleşmeyi artırır, ayrıca diğer derslerde de başarılı olmalarını büyük ölçüde etkiler.

Özel Yetenek Sınavlarıyla Öğrenci Alımı

Her iki alanda özel yetenek şartı aranmakta olup, bu branşlar için Özel Yetenek Giriş Sınavları uygulanmaktadır. Müzikte Ses (tek, iki, üç, dört), Ezgi, Ritim, Performans, Sporda Dayanıklılık Testleri, Koordinasyon Parkuru, Motorsal Testler vb. üzerinden değerlendirilme yapılarak okullara sınavla öğrenci alınmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Çalışmada müzik üzerine, özellikle keman eğitimi üzerine analiz yapılmış, spor alanıyla özellikle ritmik jimnastik branşı ile ortak yönlerinin olduğu kanaatine varılmıştır. Keman ve Jimnastik branşlarına dair öğeler araştırmada incelenmiş gerek eğitime başlama yaşı açısından, gerek çalışma prensipleri açısından, gerekse de gelişim seviyesinin artırılabilirliği ve çocuklara faydaları açısından ortak özellikler tespit edilmiştir. Araştırmada psikomotor beceriler, teknik özelliklerin kazanılmasına ilişkin öğretim metotları, ısınma ve rahatlama hareketleri, gelişim seviyesinin artırılabilirliği, çocuklara faydaları vb. hakkında açıklamalar verilmiş, yapılan analiz sonucu yeni fikirler ortaya konulmuştur.

Araştırma, iki alan üzerine bir analiz çalışması olarak, keman eğitimi ve jimnastik alanlarının yanı sıra bireylere sadece eğlence düzeyinde bir eğitim değil, ulusal ve uluslararası düzeyde yetiştirilmesi yönü ile de katkı sağlayıcı niteliktedir.

Çalışmada okul öncesi keman eğitimi ve ileri seviye keman eğitimi üzerine kişisel pedagojik deneyim kullanılmış, okul öncesi etkili olan, iyi sonuçlar getiren, her iki alanda özgüven kazanılmasını, erken yaşta olgunlaşmayı sağlayan birçok ortak noktaların olduğu tespit edilmiş ve öneriler sunulmuştur. Her iki branşın insan hayatında olumlu etkenler oluşturacağı kanaatine varılmış, bu alanların seçiminin yararlı olacağına yönelik tavsiyeler sunulmuştur.

Sonuç olarak, kendini spora veya sanata adanmış çocukların sorumluluk sahibi, disiplinli ve başarılı olduklarına inanmak gerekmektedir. Onların hayallerini gerçekleştirme için ne gerekiyorsa yapılmalı, velileri bu konuda bilgilendirmeli, okulların öğrencilerin tam potansiyellerine ulaşması için tam destek sağlaması gerekmektedir.

Çalışmada ilk defa keman ve jimnastik eğitimi üzerine ortak yönler ile ilgili görüşler açıklanmıştır. Yeni fikirlerin ortaya konulması gelecek araştırmalara ışık tutacağı, katkı sağlayacağı ve kaynak oluşturacağı düşünülmektedir. Eğitimci araştırmacılara bu konu üzerine yeni çalışmalar yapması önerilmektedir.

Kaynaklar

- Çelebi, E. (2000). Ritmik Cimnastikte Müzik. *Cimnastik Federasyonu Dergisi*, 14, 11.
- Çoknaz, H. İ, Veli, G. ve Türkođan, Ş. (2010). Erkek artistik jimnastikçilerde farklı ısınma sürelerinin akustik ve optik reaksiyon sürelerine etkisi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 1-8.
- Ələsgərli K. (2013). *Musiqili- Terminoloji İzahatlar*, Dərs Vəsaiti, Bakı, "Mütərcim"
- Foster B. (2005). *Einstein and his love of music*, Physics World.
- Hüseynova L. (2011). İlköğretim I. Kademe Öğrencilerinin Üniversite Öğrenci Oda Orkestra Eşliğinde Solo Keman, Piyano, Flüt, Bağlama Gibi Çalgıların Yer Aldığı Müzikal Bir Etkinliğin Hazırlanması, Coşkun, H. (Editör) *Tokat Örneğinde Günlük Ders Planları ve Eğitsel Oyunlar*. içinde 139–149 Ankara: Berlin: "Dağyeli Verlag Yayınevi".
- Hüseynova L. (2015). Keman Çalmada Temel Davranışlar, II. *Uluslararası Güzel Sanatlar Bilimsel Araştırma Günleri II. International Scientific Research Days on Fine Arts*, 8–10 Nisan / April 2015, 360–374.
- Hüseynova, L. (2015). İslam Dünyasının Büyük Müzik Bilgini Meragi, III. *International Turcic Arts, History and Folklore Gongress/Art Activities*, Delhi- Hindistan: Anka Basım Yayın Ltd. Şti. s. 45- 51.
- Hüseynova L. (2021). Ch. A. Beriot'un "Methode de Violon" Çalışmasına Yönelik Analiz, *Asya Studies Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar* 5(17), p. 175–189.
- Jacobsen M. (1960). *Violin Gymnastics - Physical Exercises for the Violinist*, Londra: Bosworth.
- Lavignac A. (1895). *La musique et les musiciens*, Paris, 495 p.
- Майзелис И.Л. (1960). *Шахматы Основы Теории*, Москва.

- Менухин Иегуди. (2009). *Скрипка Шесть Уроков с Иегуди Менухиным, Московская Консерватория, Москва.*
- Mülazımoğlu, Ö. (2006). *Bruninks-Oseretsky motor yeterlik testinin geçerlik, güvenilirlik çalışması ve beş-altı yaş grubu çocuklara uygulanan cimnastik eğitim programının motor gelişime etkisinin incelenmesi* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Nəvvab M.M. (1913). *Vüzh ul-ərqam, "Orucov Qardaşları" Mətbəə - Nəşriyyatı, Bakı.*
- Кинтушева Е. (2019). Зачем Эйнштейн играл на скрипке? Вперед, Номер 039 (15804) от 29.05.2019
- Özer M. K. (1983). *Aletli Cimnastik Temel Öğretim Yöntemleri*. s.7-16, Ajans Tic.Ltd.fiti., İstanbul, 72 s.
- Özer M. K. (1983). *Aletli Cimnastik Kuvvet Esneklik Dayanıklılık Taktik Antrenman*, İstanbul: İde Ajans Tic. Ltd. Şti. 96 s.
- Степачёва Ирина Грачиковна. (2016). Пути формирования и развития основных игровых приёмов и навыков начального обучения скрипача, Методическая разработка, Рославль.
- Zeren A. (1993). *Müzik Fiziği*, Pan Yayıncılık, 341 s.

İnternet Kaynakları

- URL1:<https://www.mehmetakif.edu.tr/duyuru/4049/iv-genc-yetenekler-klasik-muzik-festivali-ulusal-ve-yerelbasinda> Erişim tarihi: 01.11.2021
- URL2:<https://www.edarabia.com/meet-10-year-old-salma-remarkable-violin-player-dedicated-gymnast/> Erişim tarihi: 27.09.2021

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1: Jacobsen M. (1960). Violin Gymnastics - Physical Exercises for the Violinist
- Görsel 2a: Jacobsen M. (1960). Violin Gymnastics - Physical Exercises for the Violinist
- Görsel 2b: Jacobsen M. (1960). Violin Gymnastics - Physical Exercises for the Violinist
- Görsel 3a: Erken Keman Eğitime Dair Örneklendirme, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Öğrenci Oda Orkestrası Eşliğinde "23 Nisan" Konseri, Tokat 2010.
- Görsel 3b: Erken Keman Eğitime Dair Örneklendirme, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Öğrenci Oda Orkestrası Eşliğinde "23 Nisan" Konseri. Tokat 2010.
- Görsel 4: "IV. Genç Yetenekler Klasik Müzik Festivali", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, 2015.
- Görsel 5: Kendini her iki alanda kanıtlamış öğrenci, Keman ve Jimnastik eğitimi üzerine örneklendirme
- Görsel 6a: "Secde hareketi"
- Görsel 6b: "Kol hareketleri"
- Görsel 7: Kafa egzersizleri - "Evet", "Hayır", "Aşağı", "Yukarı" vb.
- Görsel 8a: Omuz egzersizleri - "Şaşırma"
- Görsel 8b: Kol çemberleri egzersizi